

Автор: Касьянова Елизавета Ивановна

Должность: учитель математики и физики

Учебное заведение: МБОУ «Салбанская СОШ им. Е.М. Ларионова МО «Намский улус» РС(Я).

Населенный пункт: Хонгор-Бие

100 лет ЯАССР.

Наименование материала: Автобиография. Касьянова Мария Ильинична

Автобиография.

Үөһээ Бүлүү улуунун II Үөдүгэй нэһилиэгэр олохтоох Илья Алексеевич, Анна Давыдовна Потаповтар диэн ыалга 1931 сыллаахха болдьообут курдук I Маай үөрүүлээх күнүгэр сандал сааһы көрсө кыыс оҕо төрөөн Маайа диэн ааттаммыта. Кыысчаан оҕо сааһа күндэлэс күннээх, күлүмнэс уулаах, көлүкэ күөллээх Саадья диэн уйгулаах алааска ааспыта. Бу алааска төрөппүттэринээн, эбэтинээн төрдүө буолан олорбуттара. Улахан убайа Лазарь бэйэтэ ыал, дэн кэриэтэ кэлэ сылдьара. Кыра убайа Максим оройуон киинигэр оскуолаҕа үөрэнэрэ. Оҕо саас үөрүүлээх, сырдык күннэригэр сэрии ыар тыына биллибитэ. Олох олустук уларыйбыта. Атаарыы, ытаһыы... Аас – туор олох. Сэрии иккис сайыныгар эһэтэ, эбэтэ өлөн, убайа Лазарь доҕолон буолан, үлэ фронугар барар, нөнгүө саас аҕата өлөр. 1944 сыл балаҕан ыйыгар эрэнэр, кэтэхэр убайа Максим Латвия сиригэр өлбүт биллэриитэ кэлэн, дьиэ кэргэнгэ улахан охсуу буолбута, ийэтинээн, бииргэ иитилибит тастын быраатынаан үһүөйэбин хаалаллар.

Оҕо саас ыарахан сыллара син сырдык, чабылхай кэмнээх этилэр: пионерга кирири, тимуровскай үлэ, Кыайыы күннэрэ, комсомолга кирири – бу үөрүүлээх түгэннэр улаатан эрэр кыысчаан олоҕор сана киирбиилэр этилэр.

Итинник үөрэн, хомойон сэттис кылааһы бүтэрбитэ. Сайыныгар ийэтэ өлөн, үлэ фронуттан эргиллибит убайын Лазары кытта тыаҕа тахсыбыта.

“Бүлүүгэ үс сылынан учуутал буолар үөрэх баар үһү, онно киирэн үөрэннэххэ хайдах буолуой ?”- диэн доҕор кыһынаан аҕыйах киилэ арыы ыһыктанан, үс күнү быһа атынан айаннаан, Бүлүү куоратын булар. Экзаменнарын барытын нууччалыы тылынан туттарсан үөрэххэ киирэр. Аччыктыыр, утуктуур аргыстаах, атастаах – доҕордоох , үөрүүлээх эдэр саас – студент олоҕо биллибэккэ түргэнник ааспыта. Үөрэбин бүтэрэн үс сыл хоту үлэлии Булуннуур буолбута. Уонча учууталлаах, 80- ча оҕолоох Бороҕон оскуолатыгар ананар. Ол кэмнэр тустарынан Мария Ильинична маннык ахтар – саныыр: “Дьэ бу манна мин үлэбэ үһүллуум саҕаланна. Директор , РСФСР уонна Саха АССР оскуоларын үтүөлээх учуутала, “Бочуот Знага” орден кавалера Афанасьев Николай Иванович - үлэлиэн баҕарар киһиэхэ учуутал буоларыгар кыаҕы биэрэр, көмөлөһөр. Айымньылаахтык үлэлиир усулуобуйаны тэрийэр уонна соччонон ирдэбиллээх салайааччы. Оскуола директорын кытта тэннэ үлэни өрө тутууга, оҕо туһугар туоххун барытын туран биэрэр курдук турунан үлэлииргэ элбэх көлүөнэ оҕону, учууталлары үһүйбүт киһинэн биология учууталын, РСФСР уонна Саха АССР оскуоларын үтүөлээх учууталын, Үлэ Кыһыл Знамята орден кавалерын, СССР, РСФСР норуотун үөрэҕириитин туйгунун Борисов Иннокентий Афанасьевичи ааҕабыт. Бу үтүөкэннээх дьонно төһөлөөх элбэх киһи махтала баара буолуой, махтана да туруохтара буоллаҕа!”.

Үлэлээбит сирдэрэ:

1. 1956-60 сс. Бүлүү оройуона.

Хампа орто оскуолата. Начаалынай кылаас учуутала.

Бороҕон 7 кылаастаах оскуолата. Начаалынай кылаас учуутала.

2. Намнааҕы интернат-оскуола. 1960-63 сс.

Начаалынай кылаас учуутала..

3. Хамаҕатта орто оскуолата. 1963-1995 сс.

Начаалынай кылаас учуутала, уһатыллыбыт күннээх группа иитээччитэ.

4. Хамаҕатта Саха- французскай оскуолата. 1996 -2001 сс.

Психологынан үлэлээбитэ.

1963 сыл ССКП КК-тын РСФСР-га бюротын уонна РСФСР Министрдэрин Сэбиэтин холбоһуктаах уураахтарынан Дьокуускай куоракка РСФСР Үөрэҕин Министерствотын Национальной оскуолаларын институтун Саха сиринээҕи филиала аһыллыбыта. Бу филиал Россия ыраах хотугулуу – арҕаа өттүгэр саха национальной оскуолаларын сүрүн научнай проблемаларын үөрэтэр- чинчийэр аналлааҕа.

Мария Ильинична 1965-69 сс. “Букварь” автора М. Е. Охлопкованы уонна Хатын Арыы оскуолатын экспериментатор учуутала Е.К. Попованы кытта саха грамотатыгар үөрэтии сана систематын бэрэбиэркэлээһиннэ, И. И. Каратаев, В. Д. Алексеева, К. Ф. Федоров салалтарынан “Саха тыла” учебнигы онорууга, саха тылыгар үөрэтии ис хоһоонун таһаарыыга үгүстүк үлэлэспитэ.

1969- 70 сс. 4-с кылааска нуучча тылын программатын сана бырайыагынан бэрэбиэркэлиир экспериментальной үлэбэ кыттан, Институт научнай сотруднигар улахан көмөнү онорбута. Сөбүлүүр идэтигэр бэриниилээх, талааннаах, үрдүк квалификациялаах учуутал быһыытынан оройуон, республика бастын учууталларын ахсааныгар киирбитэ.

Маны сэргэ Намнааҕы педагогическай училище базовой оскуолата буолбуттарынан сибээстээн методист – учуутал быһыытынан студеннар практикаларын салайан эмиэ элбэх сыратын биэрбитэ. Ол кэмнэ алтыспыт училище преподавателлэрэ Мария Ильинична өрүү саҕаны көрдүүр эксперименттэн боруобалыыр идэлээбин, айымньылаахтык үлэлирин кэрэхсииллэрэ, кыра оҕолорго чин билиини биэрэрин таһынан, олоххо актыыбынай позициялаах буолууну инэрэн салҕыы үөрэнэллэригэр, олох олороллоругар олук уураарын бэлиэтииллэрэ.

Начаалынай кылаас учууталарын методическай холбоһугун үлэтигэр актыыбынайдык кытара. Ол курдук үлэлээбитин устатыгар элбэх дакылааттары бэлэмнээн педагогическай ааҕыларга кыттыбыта. Кэнники доруобуйатын туругунан уһатыллыбыт күннээх группаҕа иитээччинэн үлэлиир буолбута. Ол кэмнэ оҕо айар дьобуруун сайыннарыыга, үөрэххэ сыһыанна, оҕону иитии боппуруостарыгар үлэлэспитэ. Иис куруһуогун салайсан В. А. Чирикованы кытта оҕолору тигэргэ, баайарга, оҕуруонан үлэбэ, национальной тигиигэ, аппликацияҕа, сымнаҕас оонньууру тигиигэ үөрэтэн хас да көрүүлэргэ, быыстапкаларга кыттыбыттара.

1959 сыллаахха Бүлүүгэ үлэлии сылдьан, Касьянов Гаврил Степановиһы кытта холбоһон, ыал буолбуттар. 2009 с. сайын бэс ыйыгар ыал буолбуттара 50

сылын бэлиэтээбиттэр. Мария Ильинична 2001 сыллаахха оскуолаҕа учууталынан, иитээччинэн, психологынан үлэлээбитэ 50 сылын бэлиэтээбиттэр.

Мария Ильинична 4 оҕо күн күбэй ийэтэ. Улахан уоллара Владислав Гаврильевич улуус хаһыатын редактор-директора, Саха Республикатын культуратын үтүөлээх үлэһитэ: 2 уол оҕолоохтор. Александр Гаврильевич 2 уол оҕолоохтор, 2 кыыс, 2 уол сиэннээхтэр. Хамаҕатта нэһилиэгин Ытык киһитэ. Хамаҕатта лицей оскуолатын үлэбэ, черченияҕа учуутала. Степан Гаврильевич Саха Республикатын норуотун үөрэҕириитин Үтүөлээх үлэһитэ. Торговай-экономической колледж преподавателэ, 2 кыыс, 1 уол оҕолоохтор, 2 кыыс, 2 уол сиэннээхтэр. Анна Гаврильевна, соҕотох кыыстара, Читинской уобаласка Крымскайга олорор. Кэргэннээх. Биир уоллаахтар. Уоллара экономист үөрэхтээх, Дьокуускайга олорор, үлэлиир. Аанчык кэргэнинээн олорор сирдэригэр үлэлиллэр.

Гаврил Степанович 1994 сылтан, Мария Ильинична 2001 сылтан пенсияҕа тахсыбыттар.

Мария Ильинична наҕараадалара:

-РСФСР норуотун үөрэҕириитин туйгуна знак, 1970 сыл;

-“Ветеран труда” мэтээл;

-“1941-45 сс. Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии сылларыгар килбиэннээх үлэтин иһин” мэтээл;

-“Ветеран тыла” знак;

- Юбилейнай мэтээллэр;

- Минпрос, Бүлүү, Нам райсоветтарын, Национальной оскуоалар филиалларын Бочуотунай Грамоталара.

Мань таһынан үгүс элбэх салайар тэрилтэлэр Бочуотунай грамоталара, эбэрдэ суруктара бааллар. Дьиэ кэргэн сылынан сибээстээн “Нам улууһа” муниципальной тэриллии администрацията 2008 с.ахсынньыта “Выдано семье Касьяновых Марии Ильиничны и Гаврила Степановича о том, что занесены в книгу Почета “Лучших семей улуса” в Год Семьи” диэн свидетельство туттарбыттар. Эмиэ мань кытта тэннэ “Нам улууһа МО администрацията “Бастын педагогической дьиэ кэргэн” номинация кыайыылаахтара ааты инэрбиттэрэ.

“Свидетельство”.

Семья Марии Ильиничны, Гаврила Степановича Касьяновых внесена в Книгу Почета отдела ЗАГС за вклад в развитие государственной семейной политики и в связи с 50-летием супружеской жизни.

Основание: Решение №3 отдела ЗАГС от 30.06.2009

Руководитель отдела ЗАГС: Кокарева М.Д.

50 сыл бииргэ олорбуттарын туоһулаан “Свидетельство о заключении брака” диэн свидетельство биэрбиттэр. Касьянов Гаврил Степанович 1931 г. р. , Касьянова Мария Ильинична 1931 г. р. заключили брак в июне 1959 года Борогонской наследе Виллойского района, о чем 1956 года 11 июня составлена запись акта о заключении брака.

Спустя 50 лет зарегистрировали золотую свадьбу 02 июля 2009 года.

Отдел Управления ЗАГС при Правительстве РС(Я) по Намскому улусу.

Дата выдачи 02 июля 2009 г.

Руководители органа ЗАГАС –а М.Д. Кокарева.

Вручен знак “Семейная доблесть” Управления ЗАГС при Правительстве Республики Саха (Якутия).

Саамай улахан наҕараадалара – үөрэппит, ииппит оҕолорун махталлара буолар. Республика араас муннуктарыгар норуот хаһайыстыбатыгар, үөрэҕириитигэр үлэлии сылдьар үөрэппит оҕолорунан киэн туттар. Учуутал үлэтигэр олоҕун бүтүннүү анаабыт санаспытынан Мария Ильиничнанаан киэн туттабыт!

Салбан нэһилиэгэ 20. 12. 2022 с.